

राष्ट्रिय सूचना आयोगद्वारा आयोजित अन्तरक्रिया
सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रचलनमा
“सम्पादकहरूसँग आयोगको अपेक्षा”

कृष्णहरि बाँस्कोटा

प्रमुख सूचना आयुक्त, राष्ट्रिय सूचना आयोग

२०७२ फागुन ४ गते मंगलबार

आयोगको एकवर्षे प्रगति

१. विगत ७ वर्षमा १७४१ वटा पुनरावेदन परेकोमा एक वर्षमा ९०४ वटा आदेश जारी
२. २०७१।०७२ को दोस्रो अर्धवार्षिक अवधिमा गठित आयोगको प्रगति ९८.५% रहेको ।
३. नेपाल सरकारका सचिव, तालीम प्रमुख र दलका प्रमुखको नाममा आदेश जारी।
४. लोकसेवा र निर्वाचन आयोगको नाममा आदेश जारी ।
५. पञ्चेश्वर र माथिल्लो कर्णाली परियोजना सम्बन्धी आदेश जारी ।
६. नागरिक बडापत्रको संगालो, जिविसको बजेट र प्रत्यक्ष लाभको बजेट सम्बन्धी आदेश जारी ।
७. विद्यालयको पाठ्यक्रममा सूचनाको हक समावेश ।

आयोगको एकवर्षे प्रगति

- ८.४० जिल्लामा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन ।
९. पाँचवर्षे रणनीति पत्र तयार ।
१०. OGD र OGP मा काम भइरहेको ।
११. कर्मचारीको शपथ ग्रहणबाट गोप्य शब्द हटाउने पहल ।
१२. RTI Audit को काम आरम्भ । RTI Budget को अवधारणामा पहल ।
१३. अनलाइन सूचना मागको थालनी ।
१४. सार्क सम्मेलन गर्ने र बंगलादेशसँग सहकार्यको प्रयास ।
१५. सूचनाको माग र आपूर्ति पक्ष र संस्थागत क्षमताको विकासको प्रयासमा जुटेको ।
१६. संविधान संशोधनको पहल गरिरहेको ।

सम्पादकहरूसँग आयोगको अपेक्षा

१. विट खडा गरिदिने । कम्तिमा दुईजना रिपोर्टरलाई खटाई दिने ।
२. सूचनाको हकसम्बन्धी निश्चित स्थान र समय छुट्याई दिने ।
३. सूचनाको हकको विशेषाङ्क प्रकाशित गर्ने ।
४. सूचनाको हकमा अन्तरक्रियाको आयोजना गर्ने ।
५. लेख, विवेचना र अन्तर्वार्ता प्रकाशित, प्रशारित गर्ने ।

सम्पादकहरूसँग आयोगको अपेक्षा

६. विद्यार्थीको लागि लक्षित सामाग्री प्रवाह गर्ने ।
७. पाठक मञ्च, नागरिक मञ्च सञ्चालन गर्ने ।
८. सूचना अधिकारीको डवली संचालन गर्ने ।
९. स्वतः प्रकाशनलाई उजागर गर्ने ।
१०. रचनात्मक कार्यहरु गर्ने ।

१. सूचनाको हकमा विट खडा गर्ने र रिपोर्टर तोक्ने

- विट खडा गर्ने र रिपोर्टर तोक्ने ।
- आयोगले सोही विट र रिपोर्टरलाई आफ्ना गतिविधि पठाउने ।
- तोकिएका रिपोर्टरलाई आयोगले तालीम दिने ।
- तोकिएको रिपोर्टरलाई आयोगले आफ्नो प्रकाशन उपलब्ध गराउने ।
- यस क्षेत्रका विज्ञको नेपाल भ्रमण हुँदा रिपोर्टरलाई आयोगले जानकारी गराउने ।

२. सूचनाको हकसम्बन्धी स्थान र समय छुट्याउने

- सूचनाको हकभित्र सुशासन, विधिको शासन, भ्रष्टाचार नियन्त्रणका विषय पनि पर्दछन् ।
- जवाफदेहिता, जिम्मेवारी बोध र जनतामा असल छवी प्रवाह गर्नेको सफलताका कथा यस खण्डमा पर्दछन् ।
- सरकारी नीति, नियम, कार्यान्वयनको स्थिति पनि यस खण्डमा पर्दछन् ।
- अन्य मुलुकको असल अभ्यास अनुसरण गर्न सकिनेछ ।

३. सूचनाको हकसम्बन्धी विशेषाङ्क प्रकाशित गर्ने

- भदौ ३ गते राष्ट्रिय सूचना दिवस हो ।
- सेप्टेम्बर २८ लाई अन्तर्राष्ट्रिय थाहा दिवसको रूपमा मनाईन्छ ।
- वैशाख २२ गते आयोगको स्थापना दिवस पर्दछ ।
- विशेष समय र अवसर छोप्न सकिन्छ ।
- असल कामका लागि क्यालेडरका ३६५ दिन नै शुभ छन् ।

४. सूचनाको हकमा अन्तरक्रियाको आयोजना गर्ने

- यस विषयमा 'राउण्ड टेबुल डिस्कसन' गर्न सकिन्छ ।
- सरकारी क्षेत्र, राजनैतिक दल, गैर सरकारी र निजी क्षेत्रका फरक दृष्टिकोण र अभ्यास उजागर हुनेछ ।
- संविधान, कानून, व्यवहार, सोचाई, लोकतन्त्र, भावि पुस्तालाई मध्यनजर राखी निश्चित उद्देश्यमा वहस चलाउन सकिन्छ ।
- अमूक समयमा विदेशी विज्ञ सहितको छलफल हुन सक्तछ ।
- नेपालमा कार्यरत दाताहरूसँग पनि पारदर्शिता र सूचनाको हकमा राम्रै वहस हुनेछ ।

५. लेख र विश्लेषण प्रकाशित र प्रशारित गर्ने

- लेख र विश्लेषणलाई प्राथमिकता दिने ।
- अंग्रेजी पत्रिकामा विदेशी लेख, विचार साभार गरिदिने ।
- निश्चित मुद्दामा विभिन्न व्यक्तिको विचार संयोजन गरिदिने ।

६. विद्यार्थीको लागि लक्षित सामग्री प्रवाह गर्ने

- कोपिला, अंकुर, वालमंच लगायतका नामका साप्ताहिक प्रकाशन, प्रशारणमा सूचनाको हक पनि समावेश गर्ने र थालनी भएका प्रयाशलाई निरन्तरता दिने ।
- वाल-बालिकाका लागि सूचनाको हकका बारेमा जानकारी दिँदा भावि पुस्ता खुला कार्य संस्कृतिमा हुर्किने छ ।
- हालको पाठ्यक्रममा नैतिक शिक्षा विषय छैन, सूचनाको हकले नै यसको पूर्ति गर्नेछ ।
- नागरिकको अधिकार र कर्तव्य बोध गराउने सशक्त माध्यम पनि सूचनाको हक नै हो ।

सूचना प्राप्तीका माध्यमहरु

७. पाठक मंच, नागरिक मंच संचालन गर्ने

- आम नागरिकमा अधिकारको बोध गराई अधिकार प्रयोग गर्न उत्सुक तुल्याउने ।
- नागरिकले खोजेको सूचना तत् निकायबाट प्राप्त गरी प्रकाशित, प्रशारित गर्ने ।
- सिधा प्रश्न उत्तर कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- नागरिकका प्रश्न र विज्ञको जवाफ कोलम संचालनमा ल्याउने ।
- पाठक प्रतिक्रियामा सूचनाको हकलाई प्राथमिकता दिने ।
- सूचनाको हकद्वारा अन्य अधिकार प्रचलनको साँचो फेला पर्ने सन्देश प्रवाह गर्ने ।

ॢ. सूचना अधिकारीको डवली संचालन गर्ने

- सूचना प्रवाहका मुख्यकर्ता सूचना अधिकारीहरु बीच सकारात्मक प्रतिश्रुर्धा गराउने कार्यक्रम गर्ने ।
- सूचना अधिकारीलाई सूचना प्रवाहमा उत्प्रेरित गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- सूचना अधिकारीबाट सम्पादित असल अभ्यास सार्वजनिक गर्ने ।
- सूचनाको हकसम्बन्धी सफलताका कथा सार्वजनिक गर्ने ।
- सूचना अधिकारीका लागि ज्ञानबर्द्धक विवरण सार्वजनिक गर्ने ।

पत्रकार सम्मेलन

९. स्वतः प्रकाशनलाई उजागर गर्ने

- सार्वजनिक निकायले ३३ महिनामा गर्ने स्वतः प्रकाशनबाट समाचार तयार गर्ने ।
- स्वतः प्रकाशन बीच स्वास्थ्य प्रतिस्पर्धा गराउने ।
- स्वतः प्रकाशनमा बढी सूचना समावेश गर्न गराउन उत्प्रेरित गर्ने ।
- स्वतः प्रकाशनको चिरफार र विश्लेषण गर्ने । यस्ता स्वतः प्रकाशनका विवरण आयोगले उपलब्ध गराउने ।

सार्वजनिक
निकाय

नीति तथा
कार्यक्रम

१०. रचनात्मक कार्यहरु गर्ने

- सूचनाको हकको स्थितिका विषयमा जनमत गरी नतिजा सार्वजनिक गर्ने ।
- स्वदेशी र विदेशी तालीम वा स्थालगत भ्रमण कार्यक्रम गर्ने ।
- दाताहरुसँग मिलेर सहकार्य गर्ने ।
- सोसल कर्पोरेट रेस्पन्साविलिटी अन्तर्गत जनताले सेवा हासिल गर्न अनुशरण गर्नुपर्ने चरण र जुटाउनु पर्ने कागजात बारे जानकारी दिने गरी आफ्नै तर्फबाट लोककल्याणकारी सूचना प्रवाह गर्ने, आयोगले ७५रै जिल्लास्थित सार्वजनिक निकायहरुको एकिकृत नागरिक वडापत्रद्वारा यस सम्बन्धी सूचना/विवरण जुटाई दिने ।

धन्यवाद !

खुला छलफल

